

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Ruttner György ügyvéd által képviselt **felperesnek**, a dr. Gömör Veronika ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt a Fővárosi Bíróságnál 22.G.40.077/2007. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.301/2010/7. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - 2011. április 12-én tartott tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.301/2010/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 2,000.000 (Kettőmillió) Ft felülvizsgálati perköltséget és az államnak az adóhatóság felhívására 2,500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a V belterület 1213. hrsz. alatt felvett négy telek a perben nem álló Zrt. tulajdonában áll. Az ingatlan szállodaként és gyógyfürdőként történő kialakítására a B Rt-vel mint fővállalkozóval 2002. november 4-én kötött szerződés alapján került sor. A tulajdonos a beruházás fedezetének biztosítására bankhitel

szerződést kötött a perben nem álló R Bank Zrt-vel. Tőkehiány miatt a Zrt. közgyűlése 2003. novemberében 600,000.000 Ft összegű zártkörű alaptőke emelést határozott el, ennek eredményeként a Zrt. alaptőkéje 958,000.000 Ft-ra emelkedett. Az alperesi jogelőd 36,6 %-os, a felperes 17,5 %-os, a C V Kft. 19 %-os, és 8 magánszemély összesen 26,9 %-os részesedéssel rendelkezett. A 2004. márciusi közgyűlésen újabb 560,000.000 Ft zártkörű alaptőke emelésről döntöttek feltéve, hogy a Zrt. és a finanszírozást végző fenti bank között meghatározott időtartamig nem jön létre hitelszerződés. A hitelszerződés nem jött létre, mert az annak feltételét képező részvény opciós szerződést az alperes nem írta alá.

A felek által 2004. augusztus 16-án kötött részvény adásvételi szerződéssel az alperes megvásárolta a felperes tulajdonában álló 168,000.000 Ft névértékű részvénycsomagot 270,800.000 Ft vételárért, amely vételárat a felperesnek megfizetett. Az ugyanezen a napon kötött részvény adásvételi szerződéssel az alperes megvásárolta a C V Kft. tulajdonában álló 182,000.000 Ft névértékű részvénycsomagot 294,200.000 Ft vételárért egy, - a perben nem álló magánszemély és az R Kft. pedig megvásárolta a nyolc magánszemély tulajdonában álló 285,000.000 Ft névértékű részvénycsomagot 350,000.000 Ft vételárért. A Zrt. felügyelő bizottsága és igazgatósága az adásvételi szerződésekhez hozzájárult.

A felperes 2008. decembere óta felszámolás alatt áll.

A felperes módosított keresetében a közötte és az alperes között 2004. augusztus 16-án létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása és elsősorban az eredeti állapot helyreállítása, másodsorban a feltűnő értékaránytalanság kiküszöbölése címén 100,000.000 Ft értékkülönbség és kamatai megfizetésére kérte az alperest kötelezni. A keresetét a Ptk. 201.§-ának (2) bekezdésére alapította. Állította, hogy a perbehozott adásvételi szerződésben a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között feltűnő értékkülönbség áll fenn.

Előadta, hogy az alperes a helyzetével visszaélve, tisztességtelenül és megengedhetetlen üzleti magatartást tanúsítva állt hozzá a kialakult üzleti helyzethez, melynek eredményeként feltűnően aránytalan vételáron megszerezhetette a felperes tulajdonában álló részvényeket. Az R Bankkal kötött hitelszerződés biztosította volna az alvállalkozók számláinak kiegyenlítését, és mert az alperes magatartása miatt a hitelszerződés nem lépett hatályba a Zrt. nem kapta meg a szükséges hitelt. E kényszerhelyzetben jött létre a perbeli adásvételi szerződés.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy az általa megvásárolt részvények tényleges forgalmi értéke és az általa fizetett vételár között feltűnő aránytalanság állna fenn. Ennek bizonyítására csatolta az általa megbízott T P Kft. által készített szakértői véleményt.

Az elsőfokon eljáró Fővárosi Bíróság a 22.G.40.077/2007/50. számú ítéletében az alperest 100,000.000 Ft tőkében, annak kamataiban és 4,032.000 Ft perköltségben marasztalta.

A Főváros Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 13.Gf.40.301/2010/7. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, nem értett egyet azonban annak jogi következtetéseivel. Maga is úgy ítélte meg, hogy a feltűnő értékkülönbség vizsgálata során a piaci viszonyok között megállapítható forgalmi érték mellett mérlegelni kellett a szerződéskötés körülményeit, és csak ezek együttes mérlegelése alapján dönthető el alapos-e a felperesnek a szerződés megtámadását tartalmazó nyilatkozata. Az elsőfokú bíróság a perbehozott részvények forgalmi értékének alapjául a szakértő által a könyv szerinti értékből történő levezetés módszerével számított értéket fogadta el. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban a társaság tulajdonában álló vagyoni eszközök értéke nem feltétlenül jelent viszonyítási alapot a részvények forgalmi értékének megállapításához. A szakértő véleménye szerint is az összehasonlító áron alapuló módszer jelenti a legrealisabb érték meghatározást, ezek a tényleges piaci értékeket tükrözik. Álláspontja szerint a szakértő által kidolgozott módszerek közül az az alkalmazható, amely a részvény érték meghatározásánál figyelembe veszi az azonos időpontban adásvétel tárgyát képező további részvények értékesítése során elért vételárat is. A további részvény adásvételi szerződésekben kikötött vételár figyelembe vételével megállapította, hogy a per tárgyát képező részvénycsomag forgalmi értéke a névérték 162 %-ának felel meg, ami azonos a perbeli szerződésben kikötött vételárral. Annak, hogy a szerződés megkötését követően mennyiben változott a Zrt. likviditási helyzete, illetve hitel felvételére került-e sor, nem tulajdonított jogi jelentőséget. Megítélése szerint a szerződő felek által tanúsított magatartás, valamint a szerződéskötés körülményei kizárólag annyiban játszhatnak szerepet, amennyiben befolyással voltak a szolgáltatás és ellenszolgáltatás mértékére. A felperes - bár a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint a bizonyítási kötelezettség őt terhelte - nem tudta a feltűnő értékaránytalanság fennállását bizonyítani, az általa felajánlott bizonyítékokat ennek igazolására a másodfokú bíróság nem találta alkalmasnak, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben - tartalma szerint - annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Pp. 206. §-ában foglaltak megsértésében jelölte meg.

Előadta, hogy a másodfokú bíróság a tényállást a bizonyítás anyagával ellentétesen állapította meg, továbbá az ítélet okszerűtlen következtetéseket és logikai hibákat tartalmaz. A perindítás alapja az volt, hogy az alperes a felperest döntési kényszerhelyzetbe hozta, ezáltal áron alul volt kénytelen a Zrt. által kibocsátott, a tulajdonában álló részvényeket értékesíteni. A különböző módszerekkel készült szakértői érték megállapítások közül - álláspontja szerint - az elsőfokú bíróság helyesen fogadta el a könyv szerinti értékből történő levezetéssel kialakított értéket, mivel a perbeli szerződés napján kötött további részvény adásvételi szerződések nem tekinthetők piaci körülmények között létrejött adásvételi szerződéseknek. A hivatkozott adásvételi szerződések eladói ugyanis, ugyanabban a kényszerhelyzetben kötötték meg a szerződést, mint a felperes. Az általa alkalmazhatónak ítélt számítási mód mellett (a 27. sorszámú szakértői értékelés) az általa eladott részvénycsomag forgalmi értéke 479,658.000 Ft-ot tett ki, ehhez képest az adásvételi szerződésben írt 270,800.000 Ft-os vételár nyilvánvalóan feltűnően aránytalan volt.

Az eladási kényszerhelyzetre vonatkozóan arra hivatkozott, hogy a Zrt. forráshiánya a részvényesek között ismert volt, amelyet a 2003. november 10-én történt 600,000.000 Ft-os tőkeemelés nem oldott meg. A még hiányzó összeget a finanszírozásban korábban is résztvevő az R Banktól felvett hitellel kívánták pótolni. Tény, hogy a közgyűlés nem tette a részvényesek kötelezettségévé a bankkal kötendő hitelszerződés részvényesek által is történő aláírását, mivel ezt a feltételt a bank „menetközben szabta”. Amikor azonban annak szükségessége felmerült, egyedül az alperes nem írta alá a már egyébként írásba foglalt szerződést, megakadályozva ezzel a hitelszerződés létrejöttét. Ehelyett szembe helyezkedve a közgyűlés határozatával maga végezte el a tőkeemelést, megszerezve ezzel a Zrt. irányítását, így olyan helyzetbe hozta a részvényeseket, hogy kénytelenek voltak áron alul értékesíteni a saját részvényeiket.

Vitatta a másodfokú bíróság álláspontját, miszerint a Zrt. tulajdonában álló eszközök értéke nem jelentett viszonyítási alapot a részvények értékének meghatározásához. A vagyoni eszközök számbavételén túl ugyanis ingatlanforgalmi szakértő is eljárta, elvégezte a Zrt. tulajdonában álló szálloda komplexum értékelését, ezek a szakértői vélemények együttesen már kellő viszonyítási alapot képeztek az érték megállapításához. A másodfokú bíróság által elméleti számításon alapulónak tekintett részvényérték olyan gazdasági adatokon nyugvó megállapítás volt, amelyhez ingatlanforgalmi szakértői vélemény, a Zrt. teljes könyvelése, valamint maga a működő objektum is rendelkezésre állt.

Azt sem lehetett megállapítani, hogy a részvények értéke kereslet hiányában nem érte el a piaci értéket, ugyanis erre semmiféle bizonyítás a perben nem folyt. A másodfokú bíróságnak sem a kereslet hiányára, sem a piaci környezetre történő hivatkozása nem volt megalapozott.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság megállapításával, miszerint a szakértőnek azt a becsült értéket kellett meghatároznia, amennyiért a per tárgyát képező részvények az adott időszakban értékesíthetők lettek volna. A szerződés ugyanis nem piaci körülmények között jött létre. A perben beszerzett okiratok alátámasztották az egyes gazdasági szereplők közötti összefonódásokat, és az elsőfokú bíróság feltárta a szerződés megkötését kényszerítő körülményeket. Az alperes a helyzetével visszaélt, amely kihatott a szerződésben írt vételárra, így a perbeli részvények értékének meghatározását az elsőfokú bíróság végezte helyesen, arra a szakértő által kidolgozottak közül megfelelő értékelési módot választva.

A perben igazolást nyert, hogy a szerződéskötés körülményei kihatással voltak az aránytalan vételár kikötésére. A másodfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a szakértő dönt a kérdésben, nem fogadható el. A felperes a feltűnő értékaránytalanság fennállását megfelelően bizonyította, csupán a bizonyítékok helytelen értelmezésén alapul a másodfokú bíróság ítélete.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

-.--

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül, és azt a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

A felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes által értékesített részvények eladáskori értékét a tőkepiaci szakértő által ismertetett módszerek - a vagyoni értékből kiinduló módszer, a jövedelem termelő képesség alapján számított értékmegállapítás módszere avagy az összehasonlító eladási árakon alapuló módszer alkalmazásával kell-e megállapítani, és ehhez képest a 2004. augusztus 16-án a felek által kötött részvény adásvételi szerződésben kikötött vételár és a fenti módon megállapított érték között fennáll-e a feltűnő aránytalanság.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy a vételár meghatározásakor a forgalmi értékből kell kiindulni. Forgalmi érték viszont az az érték, amely értéken az adásvétel tárgyát képező részvények piaci körülmények között az adott időpontban értékesíthetők voltak.

A másodfokú bíróság a szakértő által ismertetett módszerek közül az összehasonlító árakon alapuló módszerrel megállapított értéket fogadta el a perbeli részvények forgalmi értékekét. Maga a szakértő is ezt a módszert találta legalkalmasabbnak az érték meghatározásához, mivel az értéket alátámasztó legfontosabb körülmény a részvények piaci értékesítéséből származó adatok.

A perbeli adásvételi szerződés megkötésével azonos időpontban a Zrt. részvényei tekintetében ún. sorozat eladás történt, három, azonos időpontban kelt szerződéssel a Zrt. által kibocsátott részvények több mint 63 %-a cserélt gazdát. Az értékesített részvényekhez nem tapadtak eltérő jogosultságok amelyek az egyes eladott részvénycsomagok értékét eltérően befolyásolták volna, a fizetési kondíciók is az általános szokványoknak megfelelőek voltak, ezért a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy az értékesítésükre piaci körülmények között került-e sor. A szakértő a 2009. október 15-i tárgyaláson egyértelműen akként nyilatkozott, hogy a tényleges piacon megvalósult adásvételi szerződésben szereplő értéket akkor kell figyelmen kívül hagyni vagy korrigálni, ha kapcsolt vállalkozások között jön létre szerződés, vagy megállapítható, hogy háttér megállapodás van, a nyilvános szerződésen kívül további ellenérték megfizetésében állapodtak meg. Ezen körülmények fennálltát a felperesnek kellett a perben bizonyítania figyelemmel a Pp. 164. § (1) bekezdésében írtakra.

A felperes egyrészt összefonódásokra hivatkozott.

Bár a felperes és a C Kft. egy vállalkozási csoporthoz tartozott, de mindketten eladói pozícióban voltak, így az adásvételi szerződés nem közöttük jött létre, a felperes pedig nem bizonyította, hogy a magánszemélyek és a vevők között létrejött szerződés kapcsán a szerződő felek között bármiféle összefonódás állt volna fenn. Egyébként a felperes azt sem bizonyította, ami az adott tényállás mellett irreleváns, hogy a magánszemélyek részvényeit megvevő személyek és az alperes között állt-e fenn összefonódás.

A felperes másrészt arra hivatkozott, hogy őt, valamint a többi részvényest az alperes döntési kényszerbe hozta, ezáltal kénytelenek voltak a részvényeiket áron alul értékesíteni, ezért sem tekinthetők sem a perbehozott, sem a másik két adásvételi szerződés piaci körülmények között létrejött adásvételi szerződésnek.

Az eladási kényszerhelyzetet azonban a felperesnek a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint sem sikerült bizonyítania. K Cs tanú, a felperes tulajdonosa, volt ügyvezetője tanúvallomásában azt adta elő, hogy az alperes megakadályozta a Zrt. hitelfelvételét, majd tőkeemelést hajtott végre megbontva ezzel a Zrt. részvényeseinek tulajdoni arányait, ami eladásra készítette a többi részvénytulajdonost is.

Az iratokból megállapítható, hogy a 2003. november 10-én tartott közgyűlés hitel felvételéről nem döntött, ehelyett 600,000.000 Ft tőkeemelést határozott el. A 2004. március 25-én tartott közgyűlés a forráshiány megszüntetésére alternatív megoldást fogadott el nevezetesen; az R Bank Rt-től vesz fel a Zrt. további hitelt, illetve, ha erre nem kerül sor, az alperes jogelődje egyedül vállalja 560,000.000 Ft tőkeemelés végrehajtását. A közgyűlés nem hozott a részvényesekkel szemben a kölcsön felvételéhez való külön

hozzájárulásra kötelező határozatot, ilyet nem is hozhatott. Nem vitásan a közgyűlési határozat meghozatalát követően támasztotta a bank további feltételül a kölcsön nyújtásához a kölcsönszerződésnek a részvényesek általi külön aláírását, amely feltétel teljesítését az alperes nem vállalta. Ezzel nem szegte meg a közgyűlés kölcsön felvételére vonatkozó határozatát. Az alperes az egyedül vállalt 560,000.000 Ft tőkeemelést egyébként a cégjegyzék tanúsága szerint nem hajtotta végre, az alaptőke a fenti összeggel felemelésre nem került. A tőkeemeléssel nem vitásan megváltozott volna a részvényesek tulajdoni aránya a részvénytársaságban, a felperes meglévő részesedését azonban az új helyzet nem érintette volna csak annak arányát. Az a körülmény, hogy a felperes ebben az érdekeit sérülni látta függetlenül attól, hogy a tőkeemelés megvalósult-e vagy sem még nem indokolta a részvényektől bármi áron történő szabadulását, azok áron aluli értékesítését.

Az, hogy a C Kft-t és a részvénytulajdonos magánszemélyeket milyen okok motiválták a részvények értékesítésében nem volt a jelen per tárgya, és az sem, hogy nevezettek miért nem támadták meg az általuk ugyanazon a napon kötött adásvételi szerződéseket. Annak a körülménynek pedig, hogy utóbb a Zrt. vett-e fel hitelt a perbeli részvények forgalmi értékének megállapítása szempontjából a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint sem volt jelentősége.

Mindezeket figyelembe véve tehát nem volt okszerűtlen a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, miszerint nincs bizonyítva, hogy a felperes által felhozott körülmények objektíve kihatással voltak a perbeli részvények vételárának kialakítására, amelyek okot adtak volna a további adásvételi szerződésekben írt vételárak összehasonlító adatként történő figyelembe vételének mellőzésére. Az összehasonlító adatok tükrében a szakértő által is alkalmazni javasolt számítási móddal a másodfokú bíróság helyesen állapította meg a perbeli részvények eladáskori értékét a névérték 162 %-ában amely megfelelt a perbeli adásvételi szerződésben kikötött vételárnak, ezért jogsértés nélkül utasította el a másodfokú bíróság a felperesnek a feltűnő értékaránytalanságra alapított keresetét.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint köteles az alperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni. Az alperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a/ és b/ pontja, valamint (5) bekezdése szerint felszámítható, az ÁFA-t is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 15. §-ának (1) bekezdése szerint a felperes köteles az államnak az adóhatóság felhívására megfizetni.

Budapest, 2011. április 12.

**Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. előadó bíró,
Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró**